

Pilgrimsfärdens (Hajj) regel och villkor

Pilgrimsfärden och umra

Hajj är en av de mest värdefulla dyrkansakterna i islam. Allah föreskrev den som en fullkomning av religionen, och tillsammans med den föreskrev Han umra, som nämns i Koranen tillsammans med hajj i Hans ord: *"Och fullfölja hajj och umra för Allahs skull"* (al-Baqara: 196).

Regeln för hajj och umra

Koranen, sunna och de lärdes konsensus visar alla att hajj är obligatoriskt för den som har möjlighet – en gång i livet.

Ur Koranen: *"Och Allah har förpliktat människorna att vallfärda till huset – den som förmår ta sig dit"* (Ål 'Imran: 97).

Ur sunna: Ibn Omars hadith: *"Islam är byggt på fem: vittnesbördet om att det inte finns någon gud utom Allah och att Muhammad är Hans sändebud, att förrätta bönen, att betala zakat, att fasta i ramadan och att vallfärda till huset för den som förmår"* (Bukhari och Muslim).

Konsensus om skyldigheten har återberättats av Ibn al-Mundhir, Ibn Qudama och andra.

Beträffande umra har de lärde skiljt sig åt:

- En grupp anser att den är **obligatorisk**, med stöd av bland annat Aishas hadith där Profeten sade att jihad för kvinnor är *"hajj och umra"* (Ahmad).
- En annan grupp anser att den **inte är obligatorisk**, med stöd av en hadith där Profeten tillfrågades om umra är obligatorisk och svarade: *"Nej, men att utföra den är bättre"* (at-Tirmidhi – vars äkthet är omdiskuterad).

De lärde har även skiljt sig åt om hajj är omedelbart skyldigt vid förmåga eller om det kan skjutas upp. Majoriteten anser att det är **omedelbart skyldigt** och att det inte är tillåtet att skjuta upp det om man har möjlighet.

Villkor för hajjs skyldighet

Hajj är inte skyldigt om inte följande villkor är uppfyllda:

1. Islam

En icke-muslim är inte skyldig att utföra hajj, och om denne utför den är den inte giltig. Islam är ett villkor för alla dyrkansakter.

2. Pålägget (taklif) – dvs. myndig och vid sina sinnen

- **Barn** är inte skyldiga att utföra hajj, men om de gör det är den giltig. Dock räknas den inte som den obligatoriska hajjen – de måste utföra den igen efter uppnådd mogenhet.
- **Sinnessjuka** är varken skyldiga eller kan utföra giltig hajj, eftersom hajj kräver avsikt och uppsåt.

3. Frihet

En slav är inte skyldig att utföra hajj, men om denne gör det är den giltig. Efter befrielse måste denne utföra den obligatoriska hajjen.

4. Förmåga (istita'a)

Förmågan avser både **ekonomi och kropp**:

- Man måste ha tillräckligt med pengar för resa, vistelse och återkomst – utöver vad som behövs för skulder, nödvändiga utgifter och grundläggande behov som mat, dryck, kläder och bostad.
- Man måste vara kroppsligt kapabel att utföra riterna.

Om man har ekonomisk förmåga men inte kroppslig – måste man utse en ställföreträdare som utför hajj å ens vägnar, baserat på en hadith om en kvinna vars åldrade fader inte kunde sitta kvar på riddjuret, varpå Profeten tillät henne att hajja i hans ställe (Bukhari).

Man är **inte** skyldig att låna pengar för hajj, och man blir inte anses ha förmåga enbart för att någon annan erbjuder sig att bekosta resan.

Om man behöver gifta sig och fruktar att falla i det förbjudna, får man prioritera äktenskapet före hajj.

5. Mahram för kvinnan

Det hör till förmågan att en kvinna har en **mahram** (make eller manlig nära släkting med permanent äktenskapsförbud) som reser med henne.

Profeten sade: *"Det är inte tillåtet för en kvinna som tror på Allah och den yttersta dagen att resa utan att ha en mahram med sig"* (Bukhari och Muslim).

De lärde har skiljt sig åt i tre åsikter:

Hanafiter och Hanbaliter menar att en kvinna **måste ha med sig en mahram eller make** för att hajj ska vara obligatoriskt för henne. Utan detta följer alltså ingen skyldighet.

Shafiiter anser att en kvinna **inte behöver mahram**, så länge hon reser med ett **pålitligt kvinnligt resällskap**. Tryggheten i gruppen uppfyller villkoret.

Malekiter föredrar att kvinnan reser med **make eller mahram**, men om dessa saknas eller vägrar följa med, räcker det med ett **pålitligt resällskap** av män, kvinnor eller helst en blandad grupp.

Ibn Taymiyya ansåg att en kvinna får resa till den obligatoriska hajjen utan mahram - om ingen finns - förutsatt att hon är trygg.

Notera: Denna oenighet gäller den **obligatoriska hajjen**, inte frivillig hajj. Det starkaste åsikten - och Allah vet bäst - är att det är tillåtet för en kvinna att resa till hajj med pålitligt resällskap när frestelse är utesluten, och detta bedöms utifrån tid, plats, resesätt, resällskap och kvinnans situation.